

Sygn. akt: I C 111/19		
WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ		
Dnia 15 marca 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie, I Wydział Cywilny w składzie:		
	Przewodniczący:	Sędzia Sądu Okręgowego Wojciech Machnicki
	Protokolant:	sekretarz sądowy Arleta Małaczek
po rozpoznaniu w dniu 1 marca 2021 r. w S. na rozprawie sprawy		
z powództwa	M. K.	
przeciwko	Skarbowi Państwa – Zakładowi Karnemu w G.	
o zapłatę,		
I. powództwo oddala; II. odstępuje od obciążania powoda kosztami procesu na rzecz strony pozwanej. S.S.O. Wojciech Machnicki		

Sygn. akt: I C 111/19

UZASADNIENIE

Powód M. K. wniósł o zasądzenie od pozwanego Skarbu Państwa – Zakładu Karnego w N. oraz Zakładu Karnego w G. 800 000 zł, w tym 200 000 zł na rzecz domów dziecka wyznaczonych przez Sąd oraz zarządzenie spłaty jego

długu alimentacyjnego na rzecz jego córki powstałego przez jego niezdolność do pracy od dnia 13 lipca 2018 r. do czasu jej ustania.

Powód podnosi, że przebywa w zakładzie karnym od 16 lutego 2018 r., poinformował zakład karny, że jest po dwóch operacjach kręgosłupa. W dniu 13 lipca 2018 r. podczas przenoszenia tzw. „kostki” 30 kg dostał ostrych dolegliwości bólowych kręgosłupa, co niezwłocznie zgłosił, nie wezwano pogotowia ratunkowego, nie zawieziono powoda do szpitala. Lekarz neurolog miał stwierdzić, że powód symuluje, zabrała mu leki, nie skierowała na diagnostykę stwierdzając, że „nie powinno się nas leczyć.” Dopiero 13 sierpnia 2018 r. powód został skierowany do izby chorych. Powodowi odmówiono badania rezonansem magnetycznym, lekarz neurolog stwierdziła, że „szkoda na mnie pieniędzy.” Powód miał trudności w poruszaniu się, odczuwał ból. Mimo stanu zdrowia, żeby pozbyć się problemu w dniu 12 września 2018 r. powód został przewieziony do Zakładu Karnego w N., gdzie lekarz neurolog E. P., mszcząc się za skargę, dalej oskarżała powoda o symulację. W dniu 17 października 2018 r. powód został przeniesiony do celi dla niepełnosprawnych, gdzie ból nie pozwalał mu wstać z łóżka.

W dniu 25 października 2018 r. pogotowie przewiozło powoda do szpitala w G., gdzie ustalono, że powód nie symuluje, badanie potwierdziło rażące zaniedbania. W dniu 26 października 2018 r. powód został przetransportowany do Aresztu Śledczego w S., gdzie ma zapewnioną całodobową opiekę lekarską.

Pozwany Skarb Państwa – Zakład Karny w N. i G., zastępowany przez Prokuratorię Generalną Skarbu Państwa, wniósł o oddalenie powództwa.

W odpowiedzi na pozew pozwany wskazał, że powód przebywał w Zakładzie Karnym w G. od dnia 27 lutego 2018 r. do dnia 12 września 2018 r., a od tego dnia do 16 października 2018 r. w Zakładzie Karnym w N.. M. K. już przed datą zdarzenia cierpiał na problemy z kręgosłupem, sam zatem fakt istnienia tego rodzaju schorzenia nie pozostaje w związku z osadzeniem powoda w jednostce penitencjarnej.

Pozwany kategorycznie zaprzecza, żeby doszło do opisanego przez powoda zdarzenia skutkującego uszkodzeniem kręgosłupa. W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w G. powód zgłaszał utrzymujące się bóle kręgosłupa w odcinku lędźwiowo-krzyżowym. Z tego względu był wielokrotnie przyjmowany przez lekarzy, w tym lekarzy neurologów: kierownika ambulatorium lek. E. P. i lek. A. K.. W badaniach stwierdzano obustronnie zaznaczone objawy rozciągowe bez zaburzeń siły mięśniowej w kończynach dolnych. Powód przez cały okres pobytu otrzymywał leki przeciwbólowe i leki rozluźniające mięśnie szkieletowe. Dobór leków dokonywany był przez lekarza specjalistę zgodnie z potrzebami pacjenta. Twierdzenia powoda jakoby nie dostawał odpowiednich, tj. preferowanych przez niego leków nie stanowi podstaw do uznania, że działania pozwanego były nieprawidłowe. Dolegliwości bólowe mają charakter subiektywny, a decyzja dotycząca stosowanej farmakoterapii pozostaje w gestii lekarza prowadzącego. Podawanie osobie odczuwającej przewlekły ból leków opioidowych (Tramal), którego podania oczekiwał powód, nie ma charakteru leczniczego i może skutkować uzależnieniem, co stanowi podstawę do niezwykle ostrożnego stosowania tego rodzaju terapii przeciwbólowej. Powód dnia 13 lipca 2018 r. został przyjęty na wizytę w ambulatorium nie wskazywał jednak, aby do zaostrzenia dolegliwości doszło w związku z dźwiganiem ciężarów.

Powód po zbadaniu przez lekarza został skierowany na konsultację neurochirurgiczną w placówce referencyjnej, w której był wcześniej operowany ((...) w S.). Termin konsultacji wyznaczył szpital. Przed konsultacją zalecono wykonanie rezonansu magnetycznego odcinka L/S kręgosłupa. Z uwagi na brak objawów porażennych nie zlecano wykonania badania w trybie pilnym. Pozwany nie ma wpływu na czas oczekiwania na badania w pozawięziennych placówkach medycznych.

Powód został przeniesiony do celi w Izbie Chorych. Znajduje się tam łazienka przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, co ułatwia osadzonemu utrzymanie higieny osobistej. M. K. był konsultowany przez lekarza psychiatrę z rozpoznaniem zespołu zależności alkoholowej i zaburzeń osobowości. W trakcie konsultacji zgłaszał głównie problemy ze snem, przyjmuje leczenie farmakologiczne w tym zakresie.

Powód składał liczne skargi na działania służby zdrowia pozwanego Zakładu Karnego w G.. Skargi te były uznawane za bezzasadne.

W pozwanym Zakładzie Karnym w N. powód był konsultowany neurologicznie z powodu bólu kręgosłupa w dniu 18 września 2018 r. Rozpoznano stan po dwukrotnej operacji odcinka L/S kręgosłupa. W celu zmniejszenia dolegliwości zalecono iniekcje domięśniowe. Konsultujący lekarz neurolog uznał, że lek Tramal nie leczy stanów przewlekłych i nada się do leczenia krótkotrwałego bólu ostrego. Pozwany zaprzecza aby lekarzem konsultującym była E. P. - nie była ona nigdy zatrudniona przez Zakład Karny w N., nie świadczyła tam pomocy medycznej. Powód, w związku utrzymującymi się dolegliwościami bólowymi został skierowany na SOR w G. w dniu 9 października 2010 r. Zalecono leczenie zachowawcze.

Dnia 11 października 2018 r. M. K. umieszczono w celi przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kolejne konsultacje odbyły się w dniach 25 i 26 października 2018 r. Powodowi zaproponowano leczenie operacyjne. Ze względu na nawracający charakter schorzenia, przebyte dwukrotne leczenie i brak zgody powoda na leczenie w G. został on skierowany do Kliniki (...) w S.. Wskazano, że do czasu leczenia operacyjnego powód może przebywać w zakładzie karnym. Powód został przetransportowany z SOR do Aresztu Śledczego w S..

Powód złożył skargę do Okręgowego Inspektoratu Służby Więziennej na otrzymywane świadczenia medyczne, która została uznana za bezzasadną.

Zdaniem strony pozwanej, zaznaczenia wymaga, że dolegliwości bólowe mają charakter subiektywny, a stosowane leczenie farmakologiczne, rodzaje leków i ich dawkowanie jest ustalane przez lekarza, który posiada najszerszą wiedzę w tym zakresie. Przedstawiony przez powoda przebieg zdarzenia nie odpowiada rzeczywistości. Mając na uwadze powyższe nie sposób uznać, żeby działania pozwanego w jakikolwiek sposób naruszały dobra osobiste powoda.

Pozwany podkreśla, że kwestionuje zasadność powództwa co do zasady. W art. 417 § 1 k.c. zostały wskazane kumulatywne warunki niezbędne do ponoszenia odpowiedzialności odszkodowawczej przez Skarb Państwa, tj. niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej, szkoda w rozumieniu art. 361 § 2 k.c., związek przyczynowy między bezprawnym działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej, a zaistniałą szkodą. W ocenie pozwanego powództwo jest bezzasadne chociażby z tego względu, że Skarbowi Państwa nie można przypisać bezprawności działania. Udzielane powodowi świadczenia medyczne były zgodne z zasadami sztuki medycznej, wykonywane niezwłocznie i stosownie do stanu zdrowia powoda. Powód nie udowodnił, że w wyniku zaniedbań pozwanego doszło do pogorszenia jego stanu zdrowia.

Odnosząc się - z ostrożności procesowej - do pozostałych przesłanek warunkujących odpowiedzialności Skarbu Państwa pozwany zaznacza, że powód nie wykazał istnienia szkody oraz jej wysokości. Powód nie udowodnił również związku przyczynowego między zachowaniem pozwanego, a deklarowaną szkodą.

Powód nie przedstawił jakiegokolwiek dokumentacji wskazującej, aby doszło u niego do pogorszenia jego stanu zdrowia, ani aby zdarzenie z jego udziałem miało jakiegokolwiek dalej idące konsekwencje zdrowotne. Powód od lat miał problemy z kręgosłupem, które były przedmiotem zainteresowania służby zdrowia pozwanego jednostek penitencjarnych, a powodowi było udzielane właściwe dla jego schorzeń leczenie.

Kwestionując swoją odpowiedzialność co do zasady pozwany kwestionuje również wysokość żądanego zadośćuczynienia. Zadośćuczynienie ma na celu złagodzenie doznanych cierpień zarówno fizycznych, jak i psychicznych. Powód nie udowodnił, jakich cierpień doznał w wyniku opisanych przez siebie zdarzeń. Pozwany wskazuje również uwagę na fakultatywność zadośćuczynienia. Oznacza to, że jego przyznanie nie jest w razie zaistnienia krzywdy obligatoryjne i zależy od oceny sądu, a także konkretnych okoliczności sprawy. Takie stanowisko zajął SN w wyroku z 27 sierpnia 1969 r., sygn. akt I PR 224/69.

Podobnie należy się wypowiedzieć o żądaniu zarządzenia spłaty długu alimentacyjnego powoda wobec jego córki od dnia 13 lipca 2018 r. do dnia ustania niezdolności do pracy. Ustawie nie jest znane roszczenie tego rodzaju, a limine nie może ono zatem zostać uwzględnione.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Powód M. K. przebywał w Zakładzie Karnym w G. od dnia 27 lutego 2018 r. do dnia 12 września 2018 r., a od tego dnia do 16 października 2018 r. w Zakładzie Karnym w N.. Jeszcze przed pobytem w ww. Zakładach Karnych cierpiał na problemy z kręgosłupem. Wcześniej – od 26 listopada 2015 r. powód przebywał w Zakładzie Karnym w S. i już wtedy był po dwóch operacjach kręgosłupa.

W trakcie pobytu w Zakładzie Karnym w G. powód zgłaszał utrzymujące się bóle kręgosłupa w odcinku lędźwiowo-krzyżowym. Z tego względu był wielokrotnie przyjmowany przez lekarzy, w tym lekarzy neurologów: kierownika ambulatorium lek. E. P. i lek. A. K.. W badaniach stwierdzano obustronnie zaznaczone objawy rozciągowie bez zaburzeń siły mięśniowej w kończynach dolnych. Powód przez cały okres pobytu otrzymywał leki dobierane przez lekarzy.

Powód został przeniesiony do celi w Izbie Chorych. Znajduje się tam łóżnia przystosowana do potrzeb osób niepełnosprawnych, co ułatwia osadzonemu utrzymanie higieny osobistej. M. K. był konsultowany przez lekarza psychiatrę z rozpoznaniem zespołu zależności alkoholowej i zaburzeń osobowości. W trakcie konsultacji zgłaszał głównie problemy ze snem, przyjmuje leczenie farmakologiczne w tym zakresie.

W dniu 18 września 2018 r. powód był konsultowany neurologicznie w Zakładzie Karnym w N. z powodu bólu kręgosłupa. Rozpoznano stan po dwukrotnej operacji odcinka L/S kręgosłupa. W celu zmniejszenia dolegliwości zalecono iniekcje domięśniowe. W związku utrzymującymi się dolegliwościami bólowymi powód został skierowany na SOR w G. w dniu 9 października 2010 r. Zalecono leczenie zachowawcze.

Dnia 11 października 2018 r. M. K. umieszczono w celi przystosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych. Kolejne konsultacje odbyły się w dniach 25 i 26 października 2018 r. Powodowi zaproponowano leczenie operacyjne. Ze względu na nawracający charakter schorzenia, przebyte dwukrotne leczenie i brak zgody powoda na leczenie w G. został on skierowany do Kliniki (...) w S.. Wskazano, że do czasu leczenia operacyjnego powód może przebywać w zakładzie karnym. Powód został przetransportowany z (...) do Aresztu Śledczego w S..

Dowody:

- karty informacyjne k. 91, 92, 93, 95
- dokumentacja leczenia ambulatoryjnego w Zakładzie Karnym w S. k. 53-55
- dokumentacja leczenia ambulatoryjnego Zakładu Karnego w G. k. 68-75
- dokumentacja leczenia ambulatoryjnego Zakładu Karnego w N. k. 83-96
- zeznania świadka E. P. k. 144v
- zeznania świadka A. C. k. 144v
- zeznania świadka E. K. k. 164
- zeznania świadka P. P. k. 263v

W dniu 1 sierpnia 2018 r. powód złożył skargę z 26 lipca 2018 r. na służbę zdrowia Zakładu Karnego w G., że 13 lipca 2018 r. podczas przeprowadzki doznał urazu kręgosłupa. Wskazał, że jest już po dwóch operacjach kręgosłupa. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego skarga została uznana za nieuzasadnioną.

W dniu 19 listopada 2018 r. powód złożył skargę do Okręgowej Izby Lekarskiej domagając się sprawdzenia prawidłowości leczenia przez Zakłady Karne w N. i G.. Po przeprowadzeniu postępowania wyjaśniającego nie dopatrzono się w procesie leczenia nieprawidłowości.

Dowody:

- skarga z 26 lipca 2018 r. , sprawozdanie z 10 sierpnia 2018 r. i odpowiedź na skargę k. 97-100
- skarga z 5 listopada 2018 r. , sprawozdanie z 7 maja 2019 r. i odpowiedź na skargę k. 76-82

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda nie zasługuje na uwzględnienie.

Powód domaga się zapłaty zadośćuczynienia w związku z nieudolnym leczeniem oraz znęcaniem się na nim w trakcie pobytu w Zakładach Karnych w G. i N., a także zarządzenia spłaty jego zobowiązania alimentacyjnego.

Sąd ma na uwadze, że stosownie do art. 417 k.c., za szkodę wyrządzoną przez niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej ponosi odpowiedzialność Skarb Państwa lub jednostka samorządu terytorialnego lub inna osoba prawna wykonująca tę władzę z mocy prawa. Człowiek pozbawiony wolności i przebywający w zakładzie karnym podlega ścisłym rygorom przewidzianym w regulaminie, do których musi się stosować i które w bardzo znacznym zakresie ograniczają jego swobodne zachowanie się. Całkowite podporządkowanie osadzonego tym rygorom nakłada na funkcjonariuszy zakładu karnego szczególnie obowiązek ochrony życia i zdrowia osadzonych przez stworzenie im warunków życia zapewniających pełne bezpieczeństwo. Obowiązek zapewnienia takiego bezpieczeństwa, które powinno polegać także na zapewnieniu odpowiedniej opieki medycznej, jest jednak obowiązkiem starannego działania (por. wyrok SN z 6.06.2001 r., V CKN 870/00, LEX nr 52564). Taka konstrukcja oznacza, że pozwany Skarb Państwa ponosi odpowiedzialność cywilnoprawną za pogorszenie stanu zdrowia osadzonego jeżeli zostanie wykazane, że pozostaje to w związku przyczynowym z niezachowaniem należytej staranności. Powyższa odpowiedzialność obejmuje także roszczenie o zapłatę zadośćuczynienia na podstawie art. 448 k.c.

Ustalony przez Sąd stan faktyczny nie potwierdził jednak tego, żeby stan zdrowia powoda, opisany w szczególności w dołączonych do odpowiedzi na pozew kartach informacyjnych, miał związek ze złą jakością opieki medycznej świadczonej w trakcie pobytu w Zakładach Karnych lub znęcaniem się nad powodem przez lekarzy. W szczególności zeznania świadków nie potwierdziły tego, żeby świadek E. P. twierdziła, że powód symuluje dolegliwości bólowe kręgosłupa, że nie powinno się leczyć powoda, że szkoda na powoda pieniędzy. Świadkowie nie potwierdzili, żeby ktokolwiek znęcał się psychicznie lub fizycznie nad powodem. Zebrany materiał dowodowy nie potwierdza również tego, żeby miało miejsce zdarzenie z 13 lipca 2018 r., w trakcie którego powoda zmuszono do przenoszenia ciężkich przedmiotów o ciężarze 30 kg, co miało być źródłem dolegliwości bólowych. Okoliczność, że powód cierpiał na dolegliwości związane z kręgosłupem jeszcze przed osadzeniem w Zakładzie Karnym w G. wynika z dokumentacji medycznej z Zakładu Karnego w S., w którym przebywał od 26 listopada 2015 r. i już wtedy był po dwóch operacjach kręgosłupa oraz skarżył się na dolegliwości bólowe. Powód wytoczył powództwo w innej sprawie także o zaniedbanie w opiece medycznej przeciwko Skarbowi Państwa – Zakładowi Medycznemu w S. (pозew z 27 lipca 2018 r.: k. 50).

Należy podkreślić, że udzielenie odpowiedzi na pytanie o jakość opieki medycznej świadczonej w Zakładach Karnych w G. i N. oraz o możliwy związek tej opieki ze stanem zdrowia powoda byłoby możliwe dopiero w oparciu o opinię biegłych sądowych, o których przeprowadzenie wnosił powód. Sąd ma jednak na uwadze, że przedmiotem sporu w rozpoznawanej sprawie jest nie tylko jakość świadczeń medycznych, do których ustalenia niezbędne jest posiadanie

wiadomości specjalnych, ale także to, czy rzeczywiście miało miejsce opisywane przez powoda w pozwie zdarzenie z 13 lipca 2018r. oraz akty znęcania się nad powodem ze strony lekarzy. Ustalenie tych okoliczności, które są ściśle powiązane z zarzutami dotyczącymi niewłaściwej opieki medycznej, nie wymaga jednak wiadomości specjalnych. W związku z tym podstawowym dowodem w sprawie powinien być dowód z przesłuchania powoda, który mógłby potwierdzić czy wskazywane przez niego zdarzenia rzeczywiście miały miejsce, a jeżeli tak to kiedy. W ocenie Sądu nikt lepiej niż powód nie może opisać wskazywanych przez niego aktów znęcania się nad nim. Jest to tym bardziej istotne, że powód to samo zdarzenie sprawcze mające być przyczyną dolegliwości bólowych tj. podnoszenie „kostki” ok 30 kg opisuje zarówno w pozwie w niniejszej sprawie, jak i w pozwie skierowanych przeciwko Zakładowi Karnemu w S., w którym przebywał wcześniej (pozew w sprawie I C 940/18: k. 51). W ocenie Sądu sporne okoliczności faktyczne mają w rozpoznawanej sprawie tak istotne znaczenie, że ich ustalenie powinno poprzedzać dopuszczenie dowodu z opinii biegłych. W tym celu powód został wezwany celem przesłuchania na rozprawy w dniach 20 stycznia i 1 marca 2021 r., na które nie stawił się i nie usprawiedliwił swojej nieobecności. W związku z tym na ostatniej rozprawie Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda, a także dowód z opinii biegłych uznając, że w sytuacji procesowej, w której powód bez usprawiedliwienia odmawia stawiennictwa i złożenia zeznań w sprawie, w której ustalenie okoliczności faktycznych niewymagających wiadomości specjalnych ma istotne znaczenie dla rozstrzygnięcia, kontynuowanie postępowania dowodowego z udziałem biegłych jest niecelowe i służyłoby tylko zbędnemu przedłużeniu postępowania, w którym powód nie chce aktywnie uczestniczyć.

W ocenie Sądu brak jest również podstaw do zarządzenia spłaty długu alimentacyjnego powoda na skutek jego niezdolności do pracy. Obowiązujące przepisy, w szczególności art. 417 i art. 448 k.c. nie dają podstawy do formułowania takiego roszczenia.

Sąd wydał wyrok w oparciu o dokumenty, których prawdziwość nie była kwestionowana przez strony, w szczególności dołączoną przez stronę pozwaną dokumentację medyczną, która wskazuje, że na dolegliwości bólowe powód cierpiał jeszcze przed przyjęciem do Zakładów Karnych w G. i N.. Sąd uznał za w pełni wiarygodne zeznania świadków – kierowników ambulatoriów E. P. i A. C. oraz A. K., którzy nie potwierdzili niewłaściwego traktowania powoda, w szczególności znęcania się nad nim w tracie świadczenia opieki zdrowotnej. Sąd pominął dowód z przesłuchania świadka D. G., z uwagi na cofnięcie tego wniosku przez powoda (k. 145). Z kolei świadek B. S. nie zna powoda (k. 145v). Również świadek P. P., który pamięta powoda, przebywał z nim w jednej celi i opiekował się nim, potwierdził poważne dolegliwości bólowe kręgosłupa, ale nie potwierdził niewłaściwego traktowania przez personel medyczny. Sąd nie znalazł podstaw do odmówienia powyższym zeznaniom wiarygodności, w szczególności wobec odmowy stawiennictwa i złożenia zeznań przez samego powoda, który mógłby potwierdzić wskazywane okoliczności faktyczne.

Z powyższych względów Sąd powództwo oddalił.

Na podstawie art. 102 k.p.c. Sąd odstąpił od obciążania powoda kosztami procesu na rzecz strony pozwanej mając na uwadze jego trudną sytuację majątkową, co było przesłanką zwolnienia od kosztów sądowych w całości, w połączeniu z sytuacją zdrowotną, która z pewnością utrudniałaby zdobycie środków na ich pokrycie.

S.S.O. Wojciech Machnicki